

Türkiye 3,5 milyon tonluk karpuz üretim miktarıyla Dünyada Çin'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye karpuz üretimi bölgelere göre ya açıkta ya da örtüaltında (özellikle alçak tüneller altında) yapılmaktadır. Örtüaltı karpuz üretiminin çok büyük bir kısmı Çukurova Bölgesinde gerçekleştirilmektedir.

Zengin besin içeriği ile insan sağlığı açısından önemli bir öneme sahiptir. Karpuzun diğer içeriğinin çoğunu glikoz oluşturması bakımından kana çabuk karışır, ayrıca iştah açıcı, serinletici, göz ağrıları, mide rahatsızlıkları, balgam söktürme, ağrı kokusu ve bakteriyel enfeksiyonları giderme bakımından önemli bir sebzedir.

Bitkisel Özellikleri

Tek yıllıktır ve yerde sürünerek gelişir. Tohum ekiminden sonra bitkiler ilk bahar iki kotiledon yaprağını toprak yüzeyine çıkarır. Önce kazık kök, daha sonrada saçak kök gelişimi balar.

Köklerin; % 40-60'ını toprağın 10-30 cm toprak derinliğinde, % 20-30'u toprağın 50-60 cm toprak derinliğinde, % 5-10'u toprağın 100-150 cm toprak derinliğinde yer alır.

Dişi çiçekler, erkek çiçeklere göre daha büyüktür. Dişi çiçeklerin, çiçek sapından sonra meyvenin ekline göre yuvarlak, uzun veya oval bir yumurtalığa sahiptir. Genel olarak çiçek oluşumu ana gövde üzerinde, 6-8 inci boğuma kadar çiçek yoktur. 6. yapraktan itibaren ilk bahar erkek, daha sonrada dişi veya erdişi çiçekler oluşur.

Meyvelerde irilik, renk ve ekil vb. özellikler çeşitlere göre farklılık gösterir.

Bir gramında 15- 40 adet tohum bulunur. Tohumları ortalama 5-8 yıl canlılıklarını sürdürebilirler.

Karpuzda meyveler ağırlıklarına ve boylarına göre küçük, orta, iri ve çok iri olarak sınıflandırılır. Meyve iriliği 2-3 kg'dan başlayıp 50-60 kg'a kadar çıkabilir. Karpuzda, 5-6 kg'lık ve az çekirdekli olanlar tercih edilir.

Ekolojik İstekleri

Toprak: Ağırlık toprak koşullarından hoşlanmaz. Kumlu-tınlı topraklardan hoşlanır, ağır toprak kumlu ise gübrelemeyle (özellikle hayvan gübresi) ile ıslah edilebilir. Karpuz yetiştirilecek bir toprakta organik maddenin minimum %5, pH'sının yüksek olmaması (pH=6) ve toprak tuzluluğunun düşük (3-3.5 mmhos/cm/25 °C'nin altında) olması istenir. Toprak profilinin 1 m'den daha derin olması ve taban suyunun da 1 m'den daha aşağıda olması gereklidir.

Sıcaklık: Sıcaklığı en fazla seven, düşük sıcaklıklardan en fazla etkilenen sebze türüdür. Yetiştiriciliği minimum 10-12 °C'nin altında kısıtlanır. Hava sıcaklığı 10 °C'nin üstüne çıkmadan fide dikimi veya tohum ekimi yapılmamalıdır. Tohum ekimi için toprak sıcaklığının 15 °C'ye ulaşması beklenmelidir. 12 °C'nin altında çimlenme olmaz. Yüksek sıcaklıktan fazla etkilenmez çünkü bir çöl bitkisidir. Optimum sıcaklık ise 27-30 °C'dir, fakat 35-45 °C'de zararlanmadan yetiştirilebilir. Daha yüksek sıcaklıklarda bahar ilk meyve dökümleri, daha ileriki zamanlarda yapraklarda ve meyvede güne yanıklıkları gibi zararlanmalar oluşabilmektedir.

Nem: Nem bakımından pek seçici değildir. Yüksek veya düşük nemde zararlanmadan yetiştirilebilir. Kavun kadar hassas değildir, ancak nemin %95'in üzerine çıkması durumunda mantarsal hastalıkların yayılması, özellikle antraknoz, botrytis gibi hastalıkların artması söz konusudur.

İklim: Işığa bağımlı bir tür değildir (nötr gün bitkisidir), ancak ışıktan hoşlanır. İklimin önemli etkisi çiçeklenme üzerinedir. Kavun gibi kısa gün koşullarında dişi çiçek oluşumu, uzun gün koşullarında erkek çiçek oluşumu artar. Bir bitkide 50'ye yakın çiçek oluşur ve bitki bunlardan en fazla 3 tanesini besleyebilir.

Yetiştirme Tekniği

Toprak Hazırlığı ve Ekim-Dikim: Karpuz yetiştiriciliği yapılacak alanın çok iyi bir şekilde sürülmesi gereklidir. Sonbahar aylarında pullukla derin sürüm yapılması gereklidir. Ekim-dikimden 15 gün önce 15-20 cm derinlikte işlenir. Fide ile yetiştiricilik yapılıyorsa fide dikilecek çukurlara organik gübre atılır, yada sıraya ekimde sıra üzerilerine organik gübre uygulaması yapılabilir.

Karpuzda aralık ve mesafeler: Sıra arası 1,5- 3,5 m, sıra üzeri 0,5-1 m ekinde dikim yapılabilir. Genel olarak ağırlık karpuzda, normal dikimin 1/3 oranı kadar fide dikilir. Anaç kullanımında; hangi anaçın üzerine hangi çeşit ağırlıklı dikim aralık ve mesafesinin çok iyi bilinmesi ve ona göre dikim yapılması gerekmektedir.

Tünelde yetiştiricilikte dekara 800-1250 bitki, Serada yetiştiricilikte dekara 800-1000 bitki (yerde), Serada yetiştiricilikte dekara 2000-3000 bitki (askıda) dikilmektedir.

Çift sıralı yetiştiricilik serada yapılmakta ve çift sıra arası 1 m, sıra arası 0,5 m, sıra üzeri 0.5 m olacak şekilde dikim yapılabilir. Buradaki yetiştiricilikte meyve ağırlığı 2 kg ve üzeri olan çeşitlerde meyveler fileye alınır, yada belli bir büyüklüğe ulaşınca yere indirilir.

Bakım leri

Sulama: Geni alanlarda en pratik sulama, ya murlama sulamadır. Karpuz ya murlama sulamaya çok iyi yanıt verir. Sulama dikimden ilk çiçeklenmeye kadar sulama artar, olgunla ma döneminde su tüketimi azalır. Derim a amasında sulama yapılmaz çünkü çatlamalara sebebiyet verebilir. Örtüaltı yeti tiricili inde damla sulama tavsiye edilir.

Yabancı Ot Kontrolü: Ekim-dikim öncesi ve sonrası de i ik herbisitler kullanılabilir. Ayrıca toprak yapısı ve sulamaya göre otlama olması durumunda çapalama ile yabancı ot kontrolü yapılabilir. Ancak Bitki üzerinde dallanmanın meydana gelmesi ve çiçeklerin açması sonrasında çapalama yapılmamalıdır. Ayrıca koyu renkte malç kullanımı da yabancı ot kontrolü için etkilidir.

Gübreleme: Mutlaka toprak tahlili yapılmalıdır. Toprak hazırlı ı esnasında 4-5 ton/da çiftlik gübresi verilmelidir. Toprak analizi sonucu dekara verilecek saf gübre miktarları:

	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Açıkta	15-18 kg/da	20 kg/da	15-18 kg/da
Serada	18-20 kg/da	25 kg/da	18-20 kg/da

Fosforun tamamı taban gübresi ekinde, azot ve potasyumun 1/3'ünü fosforla birlikte, 1/3'ünü ilk çapada (ilk di i çiçe i görme a aması), 1/3'ünü de ilk çapadan yaklaşık 1 ay sonra (meyveler elma büyüklü üne ulaınca) verilir. Fakat mutlaka toprak tahliline göre gübreleme yapılmalıdır.

Tozlanma ve Dölemeye Yardım: Çiçek yapısından dolayı tozlanma için bal yada bombus arıları kullanmak zorunludur. Yeterli bir meyve tutumu için, e er çevrede arı yoksa, 4-5 dekara bir arı kovanı yerle tirilmesi yararlı olacaktır.

Hasat ve Pazara Hazırlama

Meyve kabuk rengi parlakla ması ve meyve sapındaki tüyler dökülmesi, meyvenin sapa ba landı ı yerdeki kulakçı ın ve sülü ün kuruması, meyvenin üzerine dokunuldu unda damarların belirgin hale gelmesi, Meyveye vurulunca tok bir ses çıkarması gibi kriterler hasat olgunlu unu belirler. Karpuz sınıflaması a a ıdaki gibidir.

Küçük boylu : 3 kg,
Orta Boylu : 3-5 kg,
Büyük boylu : 5-7 kg,
Çok Büyük boylu : 7 kg'dan büyük
meyveli olarak sınıflanıp pazara sunulurlar.

Muhafaza

Derimden sonra normal ko ullarda 20-60 gün saklanabilir. Daha fazla muhafaza edilirse kofla ma ve sulanma meydana gelir. deal olarak +4 °C'de %60-70 oransal nemde 3-4 ay muhafaza edilebilir. Depolamada karpuzlar üst üste fazla konmamalı ve depolarda fazla bekletilmeden satı a sunulmalıdır.

Adres : P.K. 27 Erdemli-Mersin
Web : <http://arastirma.tarim.gov.tr/alata>
E-Posta : alata@gthb.gov.tr
Santral : 0 324 518 00 52
Belgegeçer : 0 324 518 00 80

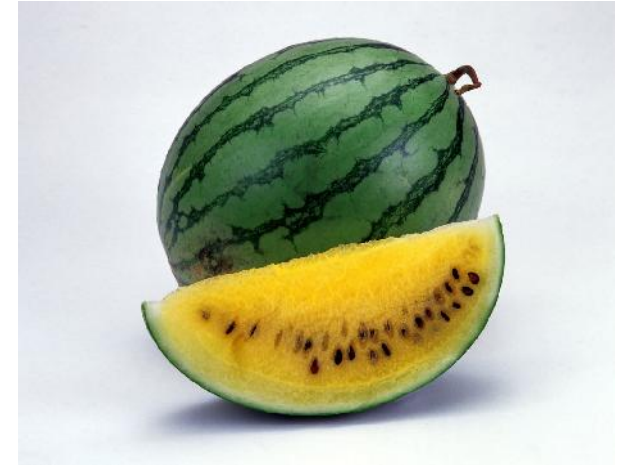
T.C.

GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLI I
Tarımsal Ara tırmalar ve Politikalar Genel Müdürlü ü
Alata Bahçe Kültürleri Ara tırma Enstitüsü
Erdemli-Mersin

KARPUZ YET T R C L

Veysel ARAS
Ziraat Yüksek Mühendisi

Erdemli-2015